

FARAÓNOVY NOČNÍ MŮRY

Boží prozřetelnost jako důvod naděje

Text: Žalm 46 | Př 21,1 | Ř 8,28 | Genesis 41,1-8.25-36

První čtení – Žalm 46 (před modlitbou)

Pro předního zpěváka; pro Kórachovce, píseň vysokým hlasem. 2 Bůh je naše útočiště, naše síla, pomoc v soužení vždy velmi osvědčená. 3 Proto se bát nebudeme, byť se převrátila země a základy hor se pohnuly v srdci moří. 4 Ať si jejich vody hučí, ať se pění, ať se hory pro jejich zpučnost třesou! 5 Řeka svými toky oblažuje město Boží, svatyni příbytku Nejvyššího. 6 Nepohne se, Bůh je v jeho středu, Bůh mu pomáhá hned při rozbřesku jitra. 7 Pronárody hlučí, království se hrotí, jen vydá hlas a země se rozplývá. 8 Hospodin zástupů je s námi, Bůh Jákobův, hrad náš nedobytný. 9 Pojd'te jen, pohled'te na Hospodinovy skutky, jak úžasné činy v zemi koná! 10 Činí přítrž válkám až do končin země, tříští luky, láme kopí, spaluje v ohni válečné vozy. 11 "Dost už! Uznejte, že já jsem Bůh. Budu vyvyšován mezi pronárody, vyvyšován v zemi." 12 Hospodin zástupů je s námi, Bůh Jákobův, hrad náš nedobytný.

Druhé čtení

Přísluví 21,1 Královo srdce je v Hospodinových rukou jako vodní toky; nakloní je, kam se mu zlíbí.

Římanům 8,28 Víme, že všechno napomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha, kdo jsou povoláni podle jeho rozhodnutí.

Text kázání – Gn 41,1-8.25-36

Po dvou letech se stalo, že farao měl sen: Stojí u Nilu. 2 Pojednou z Nilu vystupuje sedm krav nápadně krásných a vykrmených a popásají se na říční trávě. 3 A hle, za

nimi vystupuje z Nilu jiných sedm krav, nápadně šeredných a vyhublých, a postaví se vedle těch sedmi krav na břehu. 4 A ty nápadně šeredné a vyhublé sežraly sedm krav nápadně krásných a vykrmených. Vtom faraó procítl.

5 Když zase usnul, měl druhý sen. Sedm klasů bohatých a pěkných vyrůstá z jednoho stébla. 6 A hle, za nimi vyráží sedm klasů hluchých a sežehlých východním větrem. 7 A ty hluché klasy pohltily sedm klasů bohatých a plných. Faraó procítl; takový to byl sen.

8 Když nastalo jitro, byl tak rozrušen, že si dal zavolat všechny egyptské věštce a mudrce. Vyprávěl jim své sny, ale žádný mu je nedovedl vyložit.

25 Josef faraónovi odvětil: "Faraónův sen je jeden a týž. Bůh faraónovi oznámil, co učiní. 26 Sedm pěkných krav, to je sedm let. Také sedm pěkných klasů je sedm let. Je to jeden sen. 27 Sedm vychrtlých a šeredných krav, vystupujících za nimi, je sedm let, stejně jako sedm prázdných a východním větrem sežehlých klasů; to bude sedm let hladu. 28 Když jsem faraónovi řekl: Bůh faraónovi ukázal, co učiní, mínil jsem toto: 29 Přichází sedm let veliké hojnosti v celé egyptské zemi. 30 Po nich však nastane sedm let hladu a všechna hojnost v egyptské zemi bude zapomenuta. Hlad zemi úplně zničí. 31 V zemi nebude po hojnosti ani potuchy pro hlad, který potom nastane, neboť bude velmi krutý. 32 Dvakrát byl sen faraónovi opakován proto, že slovo od Boha je nezvratné a Bůh to brzy vykoná.

33 Ať se tedy faraó nyní poohlédne po zkušeném a moudrém muži a dosadí ho za správce egyptské země. 34 Nechť faraó ustanoví v zemi dohlážitěle a po sedm let hojnosti nechť vybírá pětinu výnosu egyptské země. 35 Ať po dobu příštích sedmi úrodných let shromáždí všechny potravu a ve městech ať uskladňují pod faraónovu moc obilí a hlídají je. 36 Tato potrava zabezpečí zemi na sedm let hladu, která přijdou na egyptskou zemi. A země nezajde hladem."

Genesis 45,4-8 Josef je proto vyzval: "Přistupte ke mně." Když přistoupili, řekl jim: "Já jsem váš bratr Josef, kterého jste prodali do Egypta. 5 Avšak netrapte se teď a nevyčítejte si, že jste mě sem prodali, neboť mě před vámi vyslal Bůh pro zachování života. 6 V zemi trvá po dva roky hlad a ještě pět let nebude orba ani žeň. 7 Bůh mě poslal před vámi, aby zajistil vaše potomstvo na zemi a aby vás zachoval při životě

pro veliké vysvobození. 8 A tak jste mě sem neposlali vy, ale Bůh. On mě učinil otcem faraónovým, pánem celého jeho domu a vladařem v celé egyptské zemi.

Kázání

V nedávné době mě zaujal starozákonní příběh, který se odehrál kdysi dávno v Egyptské zemi. Jeho část zazněla v biblickém čtení. Zaujalo mě v tomto příběhu především to, jak Pán Bůh přece jenom vstupuje do dění lidské společnosti a ovlivňuje ho. Zvláště mne zaujala noční scéna, která výrazným způsobem ovlivnila a předznamenala životy mnoha lidí na dlouhá desetiletí.

Egyptská noční scéna ve faraónově ložnici mě přivedla k otázce, zdali se v příbězích Písma setkáváme *ještě jinde s nějakými nočními scénami a jejich dopadem na život*. Že tam nějaké jsou, to jsem tušil, ale že jich bude tolik, to mě překvapilo. Při letmém výběru jsem došel k číslu 40 a zjistil, že Pán Bůh často vstupoval do života lidí v noci a tyto jeho noční vstupy pak ovlivňovaly příběhy dne.

A tak jsem se rozhodl některé z výrazných příběhů noci spolu s Vámi sledovat. Chci je číst jako *příběhy skutečných nočních hodin*. Zároveň však noční příběhy *mohou být symbolem* temnějších období života, kdy zápasíme o naději, že znovu začne svítat a přijde den. Zatím mám v hledáčku cca 10-11 takových příběhů.

Ponořme se na chvíli do příběhu jednoho snu ve starověkém Egyptě.

Faraónovy noční můry

Ani ti nejmocnější nemají vše pod kontrolou

Egypt byl obilnicí starověkého světa. Již v Gn 12,10 se dočítáme o Abrahamovi, který v době hladu v zaslíbené zemi odchází na

hostování do nilské delty - Egypta, kde byl dostatek. Mohutná řeka Nil zajišťovala bezpečí, dostatek a prosperitu.

Vládce Egypta - *faraón* - byl *neohroženým vůdcem supervelmoci* (i dnes známe takové velmoci). Byl dokonce tak mocným, že byl vnímán jako Bůh. Vyvolával respekt a bázeň. Zdál se nepohybným. Nebylo (téměř) nic, co by nemohl uskutečnit; vše měl pod svou kontrolou. *Alespoň ve dne*.

Je ironií, že tak mocný muž, jakým byl faraón, *měl zlé sny*. Po dni, v němž vládnul tvrdou rukou, a nic mu nechybělo a mohl být spokojený, přichází noc. Ona ukazuje, že nemá vše pod svou kontrolou - nemá pod kontrolou sám sebe. (Ani) Ten, který má vše, na co pomyslí, se necítí bezpečně. Egyptský vládce se budí a je vyděšen. Co jeho sny - noční můry - znamenají (znamenají-li vůbec něco)?

Tak, jako náhle vstoupil do faraónova života znepokojující sen, tak náhle se změnila jeho politika-vláda. Je zajímavé sledovat, *jak politiku dalších mnoha let ovlivnil právě sen - noční můra* (Boží řeč!).

Faraónovi mudrci a kouzelníci nebyli schopni rozluštit význam snu (Boží řeči), a tak se nakonec najde mládenec ve vězení, o něm kolovaly zvěsti, že umí sny vykládat. *Josef sen vyložil*. Na základě výkladu snu se pak stává (ještě před chvílí vězeň) *prozíravým vládcem Egypta*, jehož úkolem bylo zajistit dostatek prostředků (obilí) pro dobu neúrody, která měla trvat 7 let a měla následovat 7 skutečně hojných let.

Po 7 hojných letech přišla bída (na celý svět!¹) a lidé začali kupovat ze zásob. Nejprve *za zlato a stříbro*, až už žádné platící neměli. A když došly zlato a stříbro, nabízeli výměnou za obilí svá stáda. Po dalším roce došla zvířata a stáda jako platidlo.

¹ Gn 41,57

Lidem zbyla už jenom pole a jejich vlastní životy. Josef tak koupil faraónovi lid i s poli. Koupil Faraonovi vše, co bylo v Egyptě!²

To všechno způsobil jeden sen – noční měra jinak neohroženého vládce. *Sen se proměnil v politiku – vládu*. Je otázkou, zdali dobrou anebo špatnou, protože výsledkem bylo otroctví.

„Noční můry“ Jákobovy rodiny v Kenaanu

Kontext příběhu faraónova snu tvoří *paralelní příběh*, který se odehrává na sever od Egypta v kenaanské zemi. Tam se snaží protlouct životem *rodina praotce Jákoba*.

Dlouho se vyrovnával a vlastně *se ani pořádně nevyrovnal se smrtí svého nejmladšího syna Josefa*. *Netušil*, že ho neroztrhala divoká zvěř, nýbrž že ho jeho synové prodali otrokářům putujícím do Egypta. *Netušil*, jak zvláštní a klikatá cesta postihla jeho zdánlivě mrtvého Syna, který osciloval mezi službou bohatým a vězením. Byly to snad starosti o přežití v době veliké neúrody, co na chvíli zahnal myšlenky na „mrtvého“ Josefa.

Když už nebylo zbytí, *poslal praotec Jákob svých 11 synů do Egypta*, aby nakoupili nějaké obilí. *Oba paralelní příběhy – egyptský i kenaanský – se začínají setkávat*. Na konci vidíme, jak se celá Jákobova rodina stěhuje do Egypta, kde nalézá podmínky pro přežití.

Nad oběma příběhy – tím egyptským s faraónovým snem a kenaanským s rodinou praotce víry Jákoba – *je Boží prozřetelnost*. To Hospodin (Pán Bůh) proměnil zlo (v rodině svého vyvoleného Jákoba) v dobro. Josef to říká takto:

Genesis 45,4-8

² Gn 47,13n

Josef je proto vyzval: "Přistupte ke mně." Když přistoupili, řekl jim: "Já jsem váš bratr Josef, kterého jste prodali do Egypta. 5 Avšak netrapte se teď" a nevyčítejte si, že jste mě sem prodali, neboť mě před vámi vyslal Bůh pro zachování života. 6 V zemi trvá po dva roky hlad a ještě pět let nebude orba ani žeň. 7 Bůh mě poslal před vámi, aby zajistil vaše potomstvo na zemi a aby vás zachoval při životě pro veliké vysvobození. 8 A tak jste mě sem neposlali vy, ale Bůh. On mě učinil otcem faraónovým, pánem celého jeho domu a vladařem v celé egyptské zemi.

Příběh pokračoval

*Příběh Jákobovy rodiny se spojil s příběhem země, která žila politikou vzešlou z jednoho snu. **Ten příběh pokračoval** mimořádným zesílením Jákobovy rodiny. Konečně se po mnoha desetiletích začíná z rodiny stávat národ. **Boží sliby se plní.***

***Jenže, podobně jako** Boží vstup do života jednoho faraóna ve snu vyústil ve zděšení, **podobně Boží vstup** do života ve formě zesílení lidu Izraele vyústil také v „noční můru“ - zděšení! (Snad bychom mohli povědět, že vystrašený a vyděšený vládce je jako odjištěná zbraň.) Strach faraóna pak vedl ke stále většímu útlaku Izraele, až muselo přijít vysvobození za dalšího mimořádného Božího vstupu do života.*

***Celý tento řetězec událostí několik století vyrůstá z jedné nenávisti** k jednomu sourozenci (Josefovi) **a ze snu**, který vyděsil jednoho faraóna.*

Náš život na pozadí dnešního textu

Boží prozřetelnost jako důvod naděje

Po cestě světem Božího slova v biblických příbězích se nyní pokusme vrátit do kontextu vlastních životů, do kontextu sboru, církve a společnosti. Podívejme se na dnešní text:...

- (1) ***Z perspektivy Jákobovy rodiny hladovějící v kenaánské zemi vidíme sami sebe: Pán Bůh připravoval svou pomoc** na místě a způsobem,*

který viděl jen on sám. Zachvěl srdcem faraóna a zmocnil vězně - Jákobova syna Josefa - v jeho vězení, aby byl ministerským předsedou jeho vlády.

=> Pán Bůh dodnes vládne svou prozřetelností - zlé si používá k dobrému a pracuje svým způsobem s lidskými srdci pro své záměry (on dává vnuknutí, rozechvívá srdce, vyzbrojuje odvahou, moudrostí...)

=> **Boží lid** (i jednotliví křesťané), ať už prožívá dostatek anebo nedostatek **má vždy důvod k naději**. Pán Bůh může naklonit srdce souseda, šéfa, kolegy, profesora (docenta), učitele a změnit úděl k lepšímu, a to způsobem, v čase a místě, které si vůbec nedovedeme představit. Pán Bůh připravuje nové etapy života.

=> Tam, **kde se zdá, že už není žádná budoucnost, tak budoucnost je**. Pohled na smrt a vzkříšení Pána Ježíše Krista je toho zjevným příkladem. Vždyť kdo čekal vzkříšení (ať už myslíme na Jáka, který se setkal se svým „mrtvým“ synem, anebo myslíme na vzkříšení Krista?

- (2) **Z perspektivy širší politiky – vidíme mocné tohoto světa: Pán Bůh má způsoby, jak jednat s mocnými tohoto světa (a nemusí to být vždy jen skrze sen)**. Leckdy můžeme mít otazníky nad těmi, kdo stojí v čele naší země - velmocí. Mohou to být nejenom otazníky, ale i obrovské obavy při pomýšlení na jejich moc. Můžeme si připadat bezmocní při pomýšlení na aroganci mocných, u nichž se zdá, že jsou všemocní, vše jim projde a nic je nevyvede z rovnováhy. Jenže...

...Pán Bůh pracuje se srdci mocných. Boží slovo nám dnes chce povědět, **že i ti nejmocnější mají slabá místa a jsou zranitelní**. Je to Hospodin, kdo **zatvrzuje** srdce mocných (Ex 14,8), **budí** jejich ducha k činům ve prospěch Božího lidu (Kýros; Ezd 1,1), **naklání** srdce asyrského krále (Ezd 6,22), **láme** jeho králů (Jr

28,2), *posiluje* paže králů (Ez 30,25). *Tedy i sen může stát za náhlou změnou politiky.*

Závěr

Nade vším lidským děním, nad mocnými i zbídačenými je Boží prozřetelnost, v níž je naděje pro každého člověka. Náš Bůh zlo dodnes obrací v dobro. Srdce mocných je v jeho ruce - i mocní muži mají zlé sny. A viděli jsme dnes, co dokáže jeden znepokojivý sen.

Príslovi 21,1 Královo srdce je v Hospodinových rukou jako vodní toky; nakloní je, kam se mu zlíbí.

Římanům 8,28 Víme, že všechno napomáhá k dobrému těm, kdo milují Boha, kdo jsou povoláni podle jeho rozhodnutí.

Žalmy 121,1-4 Píseň k pouti. Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc? 2 Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi. 3 Nedopustí, aby uklouzla tvá noha, nedříme ten, jenž tě chrání. 4 Ano, nedříme a nespí ten, jenž chrání Izraele.

Slovo na cestu a požehnání

Žalmy 37,7-9 Ztiš se před Hospodinem a čekej na něj. Nevzrušuj se kvůli tomu, kdo jde úspěšně svou cestou, nad tím, kdo strojí pikle. 8 Odlož hněv a zanech rozhořčení, nevzrušuj se, ať se nedopustíš zlého, 9 neboť zlovolníci budou vymýceni, ale kdo naději skládá v Hospodina, obdrží zemi.

Žalmy 84,12 Hospodin Bůh je štít a slunce, Hospodin je dárce milosti a slávy, žádné dobro neodepře těm, kdo žijí bezúhonně. 13 Hospodine zástupů, blaze člověku, jenž doufá v tebe!

Jan Asszonyi, Brno 29. 4. 2018

